

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Doctrina Nova Ac Mira De Ignorantia Eximii Domini Gumhari Huygens

Huygens, Gommarus

Coloniæ, 1682

§. 2. An omnis Ignorantia juris naturae potius sit voluntaria, dum ex illa operamur, quam dum non operamur?

urn:nbn:de:hbz:466:1-37083

14 *Doctrina Gummariana*

dicitur ex ignorantia legis naturæ invincibili, ita ut operanti non imputetur ad culpam, aut pœnam, nego assumptum.

Fusior fui, quam esse statueram hoc Paragrapho; si cœtera, quæ habes in dictatis, ac compendio, persequar tam copiosè, volumina mihi erunt conscribenda, conabor post hac esse compendiosior, memor compendij, quo paucis complexus es dogmata complura.

S. 2.

An omnis Ignorantia juris naturæ potius sit voluntaria, dum ex illa operamur, quam dum non operamur?

Nemo nescit, circà jus naturæ incidere quæstiones plurimas maximè implexas ac intricatas, quibus enodandis longissimo tempore frustra insudarunt Viri tum Sanctitate, tum Doctrinâ orbe toto conspicui; circà illas integra per sæcula disputatum fuit utrimque acerrimè, alijs sic, alijs

de Ignorantia invincibili 15

alijs aliter sentientibus: aut hos, aut illos errare est necesse; diversæ namque pugnantisque circumferuntur sententiæ; multi ergò Viri, etiam doctissimi, ignorant jus naturæ, saltem circà conclusiones à primis principijs remotiores, multumque implexas. Quod si ignorantia juris naturæ invadat Viros Doctissimos, quid cogitandum de viris agrestibus, quid de mulierculis, quas cura domestica non finit indagandæ veritati multum vacare, quid de pueris, qui usum rationis nuperrimè sunt adepti: dubitari non potest, quin hi omnes circà jus aliquod naturæ errent persæpè: omnem illam ignorantiam semper in illis omnibus esse voluntariam, censet Adversarius, *Saltem quando ex illa contra istud jus agitur*: Sic enim habet in *Dictatis publicis art. 8. Observ. 2. in fine*: *Putamus, quod omnis ignorantia juris naturæ, saltem quando ex illa contra istud jus agitur, sit voluntaria.*

Quid porrò sibi vult illud: *Saltem*? Ergonè quando ego, post adhibitam omnem in assequenda veritate diligentiam, operor contra jus naturæ, isthæcne mea ignorantia est magis voluntaria, quando

B operor

16 Doctrina Gummariana

operor, quàm dum nondum operabar?
Non capio. Cogitemus unam ex istis mulierculis, quas Lovanij instruis (Marollas vocant) cogitemus inquã unam ex illis tibi Patri suo ascetico proponere dubiũ quodpiam pertinens ad jus naturæ, v.g. an hanc, vel illam actionem jubeat, an vetet natura: cogitemus deindè te post ferventes ad Deum fusas preces, post diligens assequendæ veritatis studium, isti respondere, actionem illam esse licitam ac permissam, quam tamen re verâ natura vetat, Deo Optimo maximo, incertâ quidem, sed tamen justâ de causâ permittente, ut aberres à vero.

Cogitemus piam hanc Marollam nihil mali suspicantem, sese conformare judicio sui Instructoris, idque operari, quod re ipsâ naturæ lege est prohibitum. Hic habemus ignorantiam aliquam juris naturæ, hanc ais esse voluntariam, *Saltem quando ex illa contra istud jus agitur*: Hoc non capio cur isthæc ignorantia potiùs, aut magis sit voluntaria in Marolla operante, quam in Gummaro judicante operationem esse licitam; cur potiùs sit voluntaria in Marolla dum operatur, quàm dum non
ope.

de Ignorantia invincibili 17

operatur. Latet hîc Myſterium, latet Ænigma, ediffere nobis Magiſter. ſed, fruſtrâ exſpectamus reſponſum, ſtatuit ſilere quando non commodè poteſt reſpondere: Prudens ſanè conſilium! nos interim pergamus, & conſideremus fundamentum doctrinæ hujus tam myſterioſæ.

Obſervationem ſuam ſecundam ità orditur hic Doctor: *Eſi ignorantia legis Dei poſitiva poſſit quandoque eſſe involuntaria. . . . hinc tamen conſectaneum nullatenus eſt, quod etiam ignorantia Legis naturalis poſſit eſſe involuntaria: hac enim (ut nihil dicam de graviore obligatione) longè magis eſt conſpicua, quàm lex poſitiva; ipſa enim eſt illa lex æterna, quæ ubique eſt, quæ ſemper eſt, & ubique & ſemper immutata, ac immutabilis ipſa eſt illa lux vera ſive lucida veritas, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, ut eam omnes intueri poſſint, ſaltem dum ſecundùm illam eſt agendum.*

Sed verò tuum ego me hodie ſtatuo diſcipulum, doce me i. quandoquidem lex naturæ eſt illa lex æterna quæ ubique eſt, quæ ſemper eſt &c. quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, cur illam potiùs

18 *Doctrina Gummariana*

omnes possint intueri, quandò secundùm illam est agendum, quàm dum secundùm illam instruendi sunt homines, in templo v. g. aut Discipuli in schola? An non lex illa perindè est semper, est ubique, quandò secundùm illam instituendi sunt Discipuli, quàm dum est operandum? Ad quid ergò toties repetitum, toties inculcatum tuum illud *Saltem?*

Doce secundò quòd *illa lex aeterna quae ubique est, quae semper est*, ità illuminet omnem hominem venientem in hunc mundum, ut quemlibet quantumvis rudem, atque agrestem doceat, quid præcisè jubeat, quid veter natura (tunc saltem quandò secundùm illam est operandum) quod sæpè tam est obscurum, tam abstrusum, tam ab humano intellectu remotum, ut ingeniosissimi, ac sanctissimi viri per multas preces, per indefessum studium non possint assequi.

Considera, inquires, etiam atque etiam quæ in Dictatis meis adduxi ex Proverbiorum octavo capite: *Numquid non Sapientia clamat, & providentia dat vocem suam? In summis excelsisque verticibus, supra viam*

de Ignorantia invincibili 19

in medijs semitis stans, intra portas civitatis, in ipsis foribus loquitur, dicens: O Viri ad vos clamito, & vox mea ad filios hominum, intelligite parvuli astutiam, & insipientes animadvertite.

Consideravi singula, & quidem attentè, semel, iterùm, tertio, sæpiùs; adivi etiam eruditissimos verbi Divini Expositores, sperans ab illis accipere lucis aliquid; sed non potui intelligere, id quod cupio doceri, nimirum, quemlibet hominem, quantumvis rudem, illuminari, atque cognoscere legem naturæ, quoad Conclusiones etiam à primis principijs remotissimas, tunc saltem quandò est operandum.

Consideravi etiam quæ in Dictatis adducis ex primo Capite Proverbiorum: *Sapientia foris prædicat, in plateis dat vocem suam: in capite turbarum clamitat, in foribus portarum urbis profert verba sua, dicens: Uique quò parvuli diligitis infantiam, & stulti ea, quæ sibi sunt noxia, cupient, & imprudentes odibunt scientiam? Convertimini ad correctionem meam: en proferam vobis spiritum meum, & ostendam vobis verba mea. Hinc jubes me colligere, Si modo nulla*

20 *Doctrina Gummariana*

forent, qua ex parte nostra obstarent, vel ab-
essent, tamen legem naturæ totam, saltem quoad
ea, quæ nos concernunt, sciremus omnes,
sicut scivit Adamus: Tentavi sæpius ex ijs
verbis hoc colligere; sed frustra fuit om-
nis conatus meus: obsecro te Doctor
Eximie, ac Magister optime, quo tu id
argumentandi artificio colligis ex istis ver-
bis? Artificium istud stupebo, quia mi-
rum; non tamen defugiam, licet novum,
si modò sit solidum.

§ 3.

*An ad peccandum formaliter
sufficiat voluntas, sive liber-
tas facti, nec requiratur vo-
luntas sive libertas peccati.*

Gummarus in dictatis publicis sæpe à
me laudatis Art. 8. Observ. 4. forti-
ter pugnat, invictam seu involuntariam
juris naturæ ignorantiam peccati maculam
hand abstergere: rationem dat: quia ex
ejusmodi ignorantia operantis affectus fer-

147